

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:30 uur d.d. 6 juni – 12:30 uur d.d. 7 juni

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Oud-COVID-19-patiënten met blijvende klachten 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Luchtvaartmaatschappijen Nertsenfokkerijen Touringcarbedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Artsen, virologen en vliegexperts

Samenvatting

- Mocht er een tweede golf komen, hoe hoog zou de piek dan zijn en zijn we dan wel goed voorbereid? Deze vraag stellen o.a. RTL Nieuws, EenVandaag en Buitenhof. RTL Nieuws noemt drie scenario's. Microbioloog Andreas Voss en viroloog Marion Koopmans denken dat er een tweede golf in Nederland komt, maar verwachten dat de piek minder hoog zou zijn omdat Nederland beter is voorbereid. Volgens Koopmans omdat we weten dat het virus er is en omdat we veel meer testcapaciteit hebben.
- RIVM-experts Jaap van Dissel en Jacco Wallinga (modelleur) geven in een interview met de NOS aan dat de kans klein is dat een besmet persoon een heel vliegtuig zou besmetten. Volgens de Telegraaf plaatsen medisch en technisch onderzoekers vraagtekens bij de herhaalde geruststelling van de luchtvaart dat het ook zonder die 1,5 meter afstand veilig genoeg is. Zo pleiten twee wetenschappers dat luchtfilters en mondkapjes de kans op besmettingen van mensen die dicht op elkaar zitten echt niet tegen gaan. Vliegexpert Joris Melkert (TU Delft) en de twee RIVM-experts pleiten ervoor dat mensen eigen verantwoordelijkheid nemen; zolang zieke mensen eerlijk zijn en thuisblijven bij klachten blijft de kans op besmetting klein. Viroloog Marion Koopmans vindt dat we voorzichtig moeten zijn met buitenlandse reizen.
- Uit onderzoek van de NOS en beveiligingsonderzoeker Tom Wolters blijkt dat de site Infectieradar een ernstig datalek bevatte. Volgens de NOS komt het datalek op een ongelukkig moment omdat later deze maand de corona-app van de overheid wordt getest. Tom Wolters noemt het onderzoek een signaal naar de overheid: "Ze moeten vooraf beter kijken naar mogelijke beveiligingsproblemen".
- Brancheorganisatie KNV Busvervoer heeft een protocol opgesteld voor touringcarbedrijven zodat zij 30 passagiers i.p.v. 12 à 15 passagiers mogen vervoeren. De Volkskrant kopt: 'Touringcarbedrijven negeren richtlijnen'. De politie heeft aangegeven niet te handhaven op protocollen, hierdoor kan het zijn dat een touringcar met dertig passagiers wordt stilgezet en beboet. Ongeveer 90% van de touringcarbranche zegt mee te doen aan het protocol en eventuele boetes voor lief te nemen.
- Ook dit weekend aandacht voor verschillende demonstraties tegen racisme en politiegeweld. De demonstraties in Tilburg en Eindhoven verlopen zaterdag, ondanks de grote drukte, rustig en zonder incidenten. Zondag staat een demonstratie gepland in Maastricht.

Karakterisering berichtgeving

- Aandacht is er voor de mogelijkheid van een tweede golf. RTL Nieuws: 'Zorgen over een tweede golf, hoe hoog wordt de piek?' EenVandaag vraagt zich af hoe groot de kans op een tweede golf is.
- In de media is zaterdag en zondagochtend, door middel van reportages, aandacht voor oud-covid-19 patiënten die zijn overleden of kampen met langdurige klachten. Op Rijnmond.nl wordt zondag gestart met een vierluik over een 'verpleeghuis "waar de oudjes stuk voor stuk omvallen"'.
- Ook dit weekend aandacht voor verschillende demonstraties tegen racisme en politiegeweld. De demonstraties in Tilburg en Eindhoven verlopen, ondanks de grote drukte, rustig en zonder incidenten.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)
Slachtofferaantallen

- Het aantal mensen dat wereldwijd met corona besmet is (geweest), is zaterdag opgelopen tot meer dan 7 miljoen, zo meldt persbureau Reuters. Zo'n 30% van alle besmette mensen (2 miljoen) woont in de VS en 15% in Latijns-Amerika. Het dodental is wereldwijd opgelopen tot bijna 400.000. Ongeveer een kwart van de doden viel in de VS, maar het aantal doden in Zuid-Amerika stijgt snel.
- De Amerikaanse John Hopkins-universiteit meldt zondag dat wereldwijd meer dan 400.000 mensen zijn overleden aan het coronavirus. Zondagochtend stond de teller op 400.013 doden.

- Er liggen 96 coronapatiënten op de IC, 1 minder dan gisteren. Dat meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Ernst Kuiper (Landelijk Netwerk Acute Zorg) noemt het een gunstig teken. “Drie weken na de versoepeling van de maatregelen blijft de instroom van nieuwe covid-19-patiënten op de IC minder dan 5 per dag.”

Scenario's

- Volgens RTL Nieuws vrezen deskundigen een tweede golf. RTL Nieuws vraagt zich af wat de scenario's zijn en hoe hoog de piek zou worden als deze er komt. In het meest gunstige scenario komt de tweede golf er niet. De lockdown heeft zijn werk gedaan en het virus dooft verder uit omdat mensen zich aan de regels houden. Dit is onwaarschijnlijk nu de maatregelen worden versoepeld, denken experts. *Microbioloog Andreas Voss (Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis)* geeft aan dat experts op plekken, waar de maatregelen zijn versoepeld (zoals in Zuid-Korea), zien dat er toch weer meer besmettingen zijn. “Het virus is er nog, we zien ook nu nieuwe gevallen. Het virus is niet verdwenen.” Het meest negatieve scenario is dat het virus oplaait als nooit tevoren. Een tweede golf die zwaarder is dan de eerste. Bijvoorbeeld wanneer het winter wordt. *Microbioloog Andreas Voss*: “Nu zitten we veel buiten en kunnen we makkelijk afstand houden. Als we naar de winter gaan, dan zit iedereen binnen en gaan de ramen dicht, de ventilatie wordt slechter en daarmee ook de kans op meer overdracht.” Het blijft gissen voor experts wat het virus gaat doen omdat het afhangt van veel factoren. Het meest waarschijnlijke is dat het virus af en toe weer oplaait, maar zo heftig als in het begin wordt het niet meer. *Microbioloog Andreas Voss*: “Volgens mij komt er wel een tweede piek, al zou die minder hoog zijn dan de eerste. Dit denk ik omdat we nu permanent aan het controleren zijn en we hebben goede toezicht en bron- en contactonderzoek. Daarnaast zijn we beter voorbereid.”
- Ook EenVandaag vraagt zich af hoe groot de kans is op een tweede golf in Nederland. Volgens EenVandaag zijn bijna alle experts ervan overtuigd dat er ook hier een tweede golf komt omdat er nog geen vaccin is en groepsimmunitet ver weg lijkt. In het najaar wordt verwacht dat het virus opnieuw om zich heen grijpt. *Viroloog Marion Koopmans waarschuwt* regelmatig voor een tweede golf. Ook in EenVandaag wordt haar uitspraken weer aangehaald. Koopmans denkt dat er een tweede golf komt, maar verwacht dat Nederland beter is voorbereid. O.a. doordat we weten dat het virus er is en omdat we veel meer testcapaciteit hebben. Koopmans vindt dat de overheid moet ingrijpen zodra de GGD het niet meer aankan.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social media kanalen van minister De Jonge komen vragen binnen over waarom er al een paar dagen geen cijfers van besmettingen zijn in Amsterdam? Waarom mensen langer dan 48 uur om de uitslag van de coronatest moeten wachten, en wanneer er weer drie of meer mensen in een auto mogen? Een brandweerman vraagt: ‘Hoe gaat we dat met de 1,5 meter regel doen als we moeten uitrukken met 6 man in de wagen?’ Verder volgen er negatieve berichten over het in de wet laten opnemen van de 1,5 meter regel en over het datalek van de infectieradar. Opvallend daarin is dat de reacties op Facebook flink is toegenomen. Ook geven mensen aan de maatregelen zat te zijn en deze buitenproportioneel te vinden. Ondanks de vele negatieve reacties zijn er ook enkele bemoedigende woorden en complimenten.
- Op de social media kanalen van minister Van Rijn komen negatieve reacties over het datalek binnen. Op deze kanalen blijven berichten binnen komen over een mogelijk tekort aan PBM.
- Op de corporate kanalen van VWS maken mensen zich zorgen over de cijfers, vooral de sterftecijfers zouden niet kloppen. Daarnaast zijn er zorgen over het datalek in de infectieradar. De vragen die hierover binnen komen: ‘Zijn mijn gegevens wel veilig?’ En ‘Hoe kan een dergelijke lek op zo'n website gebeuren?’

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- In Deurne zijn zaterdag alle nertsen van een nertsenfokkerij gedood. Het bedrijf in Deurne werd zaterdag als enige geruimd. Volgens de NVWA is hiervoor gekozen omdat men nog weinig ervaring heeft in het ruimen van nertsen. Negen andere fokkerijen volgen de komende dagen, te beginnen op zondag. De NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) doet geen mededelingen waar de nertsenbedrijven staan die zondag worden geruimd en ook niet om hoeveel dieren het gaat.
- Touringcarbedrijven gaan dertig passagiers per bus vervoeren. Dit is 50% van de gemiddelde bezetting onder normale omstandigheden. De brancheorganisatie KNV Busvervoer geeft aan: “Als de coronarichtlijnen in acht worden genomen, zoals 1,5 meter afstand, zouden ze eigenlijk niet meer dan 12 à 15 passagiers mogen vervoeren. Maar wij hebben een protocol opgesteld, kijkend naar het openbaar vervoer en de luchtvaart, en dan komen we uit op maximaal 30 personen. Wij denken dat dat veilig kan met 1,5 meter afstand en verplichte mondkapjes, net als in het ov. Waarom zouden mensen wel in een volle Airbus

mogen, maar niet in onze bus?” KNV Busvervoer heeft dit protocol aangeboden aan onder meer de politie. Die heeft het afgewezen omdat zij niet handhaven op protocollen, maar op noodverordeningen. Het kan dus zijn dat een touringcar met dertig passagiers wordt stilgezet en beboet. “Maar zolang ze stilstaan kunnen ze geen omzet draaien en gaan ze failliet.”, aldus KNV Busvervoer.

- In de West-Brabantse verpleeghuizen lijkt het corona-virus zo goed als uitgeraasd. Zorgorganisaties Thebe, Groenhuysen, Avoord, Surplus en Volckaert laten weten dat de huizen inmiddels vrij van corona zijn.

Datalek Infectieradar

- Uit onderzoek van de NOS en beveiligingsonderzoeker Tom Wolters blijkt dat de site Infectieradar een ernstig datalek bevatte. Dit lek bestond al sinds de introductie van de radar op 17 maart. ‘Iedereen met enige technische vaardigheid kon tot vanmorgen zien wat andere deelnemers antwoordden op persoonlijke en medische vragen’. ‘Wie het lek dus pas vandaag ontdekte, kon de formulieren van langer dan een dag geleden niet meer downloaden. Maar wie er op 17 maart achter kwam, zou sindsdien de tienduizenden aanmeldingen hebben kunnen inzien. Of dat is gebeurd, is niet bekend’, aldus de NOS. Ook is het onbekend of er misbruik is gemaakt van het softwarelek. Het RIVM laat weten de vragenlijst offline te hebben gehaald en te werken aan een oplossing.

Buitenland

- Het aantal coronabesmettingen in Suriname is opgelopen tot honderd. Vanaf maandag gaat het land in voor twee weken in een totale lockdown met extra strenge maatregelen, om het virus in te dammen.
- China zal de internationale samenwerking versterken als het erin slaagt een nieuw coronavaccin te ontwikkelen. Het land zou van het vaccin een ‘wereldwijd publiek goed’ maken.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- In Nieuwsuur een portret van een 66-jarige ic-verpleger die overleed aan corona. Vlak voor zijn pensioen werd hij opgenomen op zijn ‘eigen’ ic in het Amsterdamse OLVG oost, uiteindelijk overleed hij in het AMC-ziekenhuis. Collega’s blikken terug op zijn leven doormiddel van herinneringen.
- Op Rijnmond.nl schrijft *journalist Ingrid Smits* een vierluik over het verpleeghuis waar haar moeder overleed aan corona. Zondag is het eerste deel te lezen. Smits vertelt over het bezoek aan haar moeder en welke voorschriften er golden. ‘Onverhoopt stap ik een soort oorlogsgebied binnen, waar gevochten wordt tegen een onzichtbare vijand.’ Na het overlijden van haar moeder heeft de verzorgster een opgerolde handdoek onder de kin van haar moeder gelegd, zodat haar mond niet openvalt. ‘Meer mag de verzorgster – tot eigen verdriet en frustratie – niet doen. Ze had mij graag een troostende knuffel willen geven, zegt ze. Maar ook dat is not done. Het virus zet keihard een knipmes in normale vormen van medemenselijkheid.’

Welke geruchten worden genoemd?

- De Verenigde Staten zeggen bewijs te hebben dat China de ontwikkeling van een coronavaccin door westerse landen probeert te saboteren. Dat zei Republikeinse senator Rick Scott zondag tegen de BBC. Details wilde hij niet geven. “We moeten een vaccin klaar krijgen. Helaas hebben we bewijs dat het communistische China ons probeert te saboteren of te vertragen”. Scott weigerde bekend te maken welk bewijs de VS in handen heeft. Wel zei hij dat de informatie via inlichtingendiensten tot hem was gekomen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokken?

Demonstraties

- De demonstratie tegen racisme in Eindhoven is rustig verlopen. De gemeente schat dat 1.700 mensen aanwezig waren. Eerder riep de gemeente niet meer naar de demonstratie te komen, door de drukte.
- Het antiracismeprotest op zaterdagmiddag in Tilburg is rustig verlopen. Er kwamen tegen de duizend mensen op af die zich goed aan de coronaregels hielden. *Burgemeester Theo Weterings* van Tilburg gaf naderhand een compliment aan de organisatie. De demonstranten hadden massaal gehoor gegeven aan de organisatie om mondkapjes te dragen en de 1,5 meter afstand te houden.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden er gedaan?

- Zorginstelling Groenhuysen (in West-Brabant) kijkt reikhalzend uit naar concreet advies van brancheorganisatie ActiZ. “Want de minister kan wel zeggen dat het ruimer mag, maar hoe dan precies?”

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Volgens RIVM-modelleur *Jacco Wallinga* is er geen bewijs dat er meer besmettingen zijn nu de scholen weer open zijn gegaan. "Wat je wel ziet is een hele lichte stijging, maar dat kan ook zijn doordat mensen zich iets minder aan de basisregels houden. Maar echt een duidelijk sprongetje, dat je kunt herleiden tot een gebeurtenis op 11 mei of iets daarna, zien we niet." Over de protesten op de Dam zegt Wallinga: "Het is precies de situatie die je niet wilt hebben in deze fase van de epidemie. Bronnen- en contactonderzoek worden in deze fase opgestart. Als iemand op de Dam besmettelijk is geweest, kan hij moeilijk aangeven bij wie hij in nabijheid is geweest. Dan loopt het bron- en contactonderzoek dood. Dat is een hele grote bron van zorg. Los van het feit hoe risicovol het was."
- *Jaap van Dissel* geeft aan dat we pas op een later moment kunnen bepalen waarom het aantal doden in Nederland hoger is dan in de meeste Europese landen. "Je moet met name kijken wat de bevolkingssamenstelling en vergrijzing is. En welk deel van de kwetsbare personen binnen verpleeghuizen wordt verpleegd. Er zijn talloze factoren. [...] Ik denk dat als je naar westerse landen kijkt, je een heel vergelijkbaar beeld ziet waarbij kwetsbare ouderen getroffen werden. Ook of de maatregelen op het juiste moment zijn genomen antwoord van Dissel: "Dat moet je uitrekenen en dan zul je zien dat het verschil niet eens zo groot is. Kijk naar een land als Denemarken, waar men een aantal maatregelen eerder nam dan in Nederland. Toch kreeg het op hetzelfde moment de uitbraak onder controle. In Denemarken heeft nu 1,8 procent van de bevolking de ziekte gehad. In Nederland zeker 5,5 procent. Dus ik denk dat dit een complexere vraag is dan een factor eruit vissen en denken dat je het daarmee begrijpt." Volgens Wallinga had het kabinet ook een andere medewerking van mensen gehad.
- *Ronald Schmidt* (branchevereniging voor zorgorganisaties ActiZ) zegt in het radioprogramma WNL op zaterdag dat het beeld dat is ontstaan, dat sommige artsen stil hebben gezeten doordat er door de coronacrisis veel zorg is uitgesteld, niet klopt. "Iedereen is op zijn eigen manier heel druk bezig geweest met het keren van die ellende. Heel veel zorgmedewerkers, of het nou medisch specialisten of verpleegkundigen of verzorgenden zijn, zijn andere dingen gaan doen. Ik weet van de ziekenhuizen om ons heen dat medisch specialisten bijgesprongen zijn op de ic toen die over dreigde te stromen. Ik weet dat verpleegkundigen van afdeling gewisseld zijn."
- De *Belgische bioloog Dirk Draulans* benoemt in Buitenhof dat hij het opvallend dat veel mensen denken dat het virus voorbij is. Hij citeert *arts en professor Peter Piot* dat we zonder een efficiënt vaccin niet terug kunnen naar een normaal leven. Zonder het vaccin blijven er golven van besmettingen komen. Volgens Draulans hebben mensen 50 jaar lang boven hun stand geleefd. Hij pleit ervoor om de transitie om de maatschappij klimaatbestendiger te maken, te koppelen aan de herlancering van de economie na corona.

Datalek Infectieradar

- Volgens de NOS komt het datalek in de site Infectieradar op een ongelukkig moment omdat later deze maand de corona-app van de overheid wordt getest. *Beveiligingsonderzoeker Tom Wolters* noemt het onderzoek een signaal naar de overheid: "Ze moeten vooraf beter kijken naar mogelijke beveiligingsproblemen".
- *Joost Schellevis* (techredacteur NOS): "Bij de corona-app gaat het om gevoelige informatie, namelijk bij wie was jij allemaal in de buurt. Daar kan je veel uit afleiden. Het gaat dus echt om vertrouwen. Mensen moeten de app vertrouwen en hem durven te gebruiken. En als mensen zien dat overheid ook dit soort fouten maakt, dat roept wel vragen op". Volgens Schellevis zou het datalek bij de website Infectieradar naar boven zijn gekomen als het RIVM een 'hacktest' had laten uitvoeren. "Qua beveiliging is dit laaghangend fruit".

Oud-COVID-19-patiënten met blijvende klachten

- In het AD een interview met *uitvaartondernemer Immanuel Livestro*, bij wie het herstel van corona 'grillig' verloopt en lang duurt. Immanuel kan volgens de GGD het coronavirus niet meer verspreiden, maar hij ervaart twee maanden nadat hij besmet raakte nog wel dagelijks de gevolgen van de ziekte. "Vroeger buffelde ik altijd maar door. Nu is het al snel te veel. Meestal krijg ik in de loop van de dag koorts. Ik heb een verhoogde bloeddruk en ik ben veel meer benauwd. Ik ben niet meer dezelfde als voor de ziekte." Ook zijn vijf gezinsleden zijn besmet geweest en hebben milde klachten gekregen, echter kampen zij nog steeds met vermoeidheidsklachten of andere klachten zoals koorts en misselijkheid. Immanuel is blij dat er eindelijk wat erkenning komt voor de groep jonge coronapatiënten met aanhoudende gezondheidsklachten. "Op dit moment valt deze groep tussen wal en schip. In eerste instantie was er alleen aandacht voor de coronapatiënten die in het ziekenhuis werden opgenomen. Mensen die thuis konden blijven, hadden zogenaamd alleen milde klachten. Daar was lange tijd geen aandacht voor." Volgens Immanuel moeten coronapatiënten met aanhoudende gezondheidsklachten beter worden begeleid door

de GGD of artsen. “Ik heb geluk dat mijn huisarts mij goed begeleidt, maar veel mensen met blijvende klachten tasten in het duister. Ze hebben geen toegang tot medicijnen, fysiotherapie om te werken aan herstel wordt niet vergoed omdat ze niet in het ziekenhuis hebben gelegen en niemand weet hoelang deze klachten duren en of je er ooit weer vanaf komt. Dat leidt tot frustratie en onbegrip.”

- **Woordvoerder Coen Beerends (Nederlandse Huisartsen genootschap)** erkent het probleem, maar geeft aan nog geen oplossing te hebben. Volgens Beerends wordt er binnen het RIVM over het onderwerp gesproken en komt het waarschijnlijk binnenkort op de agenda van het Outbreak Management Team (OMT). Volgens Beerends is er bij het RIVM nog maar weinig bekend over oorzaak van de aanhoudende coronaklachten. “Onderzoek kan mogelijk meer duidelijkheid geven.”

(Vlieg)reizen

- De **Nederlandse luchtvaartmaatschappijen** zijn voorstander van temperatuurchecks voor reizigers op luchthaven Schiphol. **Voorman Marnix Fruitema (Nederlandse luchtvaartkoepel Barin)** zegt dat daarmee het risico van het coronabesmettingsgevaar in een vliegtuig verder zou verminderen. “Temperatuurchecks zou ik toejuichen, omdat je daarmee in principe alleen gezonde mensen aan boord krijgt. Dit versterkt de gelaagde aanpak om coronabesmetting te voorkomen, waardoor de afstandsregel in de lucht niet hoeft te worden toegepast”. Fruitema begrijpt de zorgen van reizigers, “maar als maatregelen om besmetting te voorkomen strikt worden toegepast, zoals gebruik van verse luchtfilters en zo weinig mogelijk contact, hoef je in de cabine geen 1,5 meter afstand te houden”.
- Volgens De Telegraaf plaats medisch en technisch onderzoekers vraagtekens bij de herhaalde geruststelling van de luchtvaart dat het ook zonder die 1,5 meter afstand veilig genoeg is. **Duitse wetenschapper prof. Dieter Scholz (hogeschool Hamburg, deskundige in vliegtuigtechniek en design):** “Hutjemutje betekent grotere risico’s, ondanks sterke luchtfilters en mondkapjes [...] Hepafilters gaan besmettingen van mensen dicht op elkaar echt niet tegen. Mondkapjes helpen ook niet als je uren opgepropt zit. Spreiden van passagiers en minder volle vliegtuigen kunnen wel soelaas bieden.”
- Dat meent ook **arts-onderzoeker en voormalig piloot Michel Mulder (Stichting Ikaros in Hilversum)** die zieke en overleden bemanning bestudeert op afwijkingen als gevolg van vaak slechte luchtkwaliteit in cockpit en cabine. “De huidige aircosystemen in vliegtuigen zorgen ervoor dat schadelijke deeltjes makkelijk kunnen worden ingeademd. Mondkapjes helpen nauwelijks om de infectiekans te verkleinen. Het is vreemd dat op de grond de afstandsregel heilig lijkt en in het ov en de lucht niet”.
- **Vliegexpert Joris Melkert van TU Delft** bepleit de ‘gelaagde aanpak’. “Alleen de hele keten van beperkingen kan zorgen voor genoeg veiligheid. Dat begint bij reizigers zelf: die moeten beseffen dat ze gezond aan de vlucht dienen te beginnen. Klachten? Niet vliegen. Oud, kwetsbaar? Niet de lucht in. Geef iedereen de ruimte, draag mondkapjes en blijf op je stoel zitten, ook na de landing. Dan zijn de risico’s acceptabel”.
- Volgens de **RIVM-experts Jaap van Dissel en Jacco Wallinga** is de kans klein dat een besmet persoon een heel vliegtuig zou besmetten. “Zolang zieke mensen daar eerlijk over zijn en thuisblijven, zijn ze bij het RIVM niet bang dat vliegtuigpassagiers elkaar op grote schaal zullen infecteren. Een heel vliegtuig besmetten “heeft zich nog nooit voorgedaan”, aldus de NOS.
- Volgens **viroloog Marion Koopmans (Erasmus MC)** kunnen we voorlopig beter voorzichtig zijn met reizen. “We moeten niet uit het oog verliezen dat het virus nog niet uitgeraasd is. De pandemie lijkt in Europa op zijn retour, maar is nog volop gaande. Dus heb je kans dat we het coronavirus weer terughalen, zelfs als wij het virus helemaal weg zouden krijgen.” Op de vraag of we nog op vakantie kunnen antwoordt Koopmans: “Mijn hartenkreet is: blijf voor je eigen situatie bekijken wat slim is en wat niet.” Zij raadt mensen die op vakantie gaan aan om de omstandigheden van tevoren goed uit te zoeken en drukke plekken te mijden. “Informeer hoe het er staat met corona en of je ergens terecht kunt als je iets onder de leden zou hebben.”

Sport

- Nu het coronavirus steeds meer onder controle lijkt kunnen er volgens **hoogleraar aerodynamica Bert Blocken (TU Eindhoven)** ook weer wielervedstrijden worden georganiseerd. “De kern van de zaak is ervoor te zorgen dat het hele peloton elke dag getest wordt en dus iedereen coronavrij is. Op die manier kan er veilig gefietst worden. Op een gegeven moment moet de remedie niet erger zijn dan de kwaal. Ik denk dat niét starten met wielervedstrijden, zo veel nadelige gevolgen heeft voor teams, renners en sponsors dat die kosten voor het dagelijks testen maar een fractie zijn. Een kleine inspanning om toch weer wedstrijden te kunnen rijden.” Volgens Blocken is het wielervedstrijden veilig omdat de belangen groot zijn, doorboor zouden o.a. teams en sportartsen zeer voorzichtig met de situatie om willen gaan. “Je kunt het natuurlijk nooit uitsluiten dat er besmettingen ontstaan”. Blocken sluit het dragen van ‘sport-mondkapjes’ niet uit.